

Tavoitteet

opettajankoulutukselle
2010–2013

Suomen
Opettajaksi
Opiskelevien
Liitto SOOL

SOOL

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry on kaikkien opettajaksi opiskelevien etujärjestö, jonka tarkoituksena on edistää tulevien opetus- ja kasvatustalon työntekijöiden yhteistä toimintaa koulutuksen kehittämiseksi, valvoa jäsenistöön kuuluvien oikeudellisia ja opintososiaalisia etuja sekä toimia heidän yhteiskunnallisen asemansa ja opiskeluolosuhteidensa parantamiseksi. SOOL pyrkii olemaan näkyvä ja aktiivinen vaikuttaja opettajankoulutuksen koulutuspoliittisessa edunvalvonnassa.

Jäsenyhdistysten (ainejärjestöjen) kautta sekä henkilöjäsenenä SOOLiin kuuluu noin 7 000 lastentarhanopettajaksi, luokanopettajaksi, aineenopettajaksi, erityisopettajaksi, ammattilisten opintojen opettajaksi ja musiikkipedagogiksi sekä oppilaan- ja opinto-ohjaajaksi opiskelevaa. SOOL neuvoo, kouluttaa ja pitää jäsenistönsä ajan tasalla opetus- ja kasvatustalon ajankohtaisista asioista.

www.sool.fi

Tavoitteet opettajankoulutukselle 2010–2013

Sisälllys

- Esipuhe..... 5
- Opettajankoulutus Suomessa..... 6
  - Investointi tulevaisuuteen
  - Koko maan kattava opettajankoulutus
  - Opettajankoulutuksen kehittäminen
  - Opiskelijat aktiivisina vaikuttajina
  - Opettajuuteen kasvu
- Sisällölliset kehityskohteet opettajankoulutuksessa..... 10
  - Kehitettävät asiasisällöt
  - Erytystä tukea tarvitsevat oppijat
  - Monikulttuuristuva oppimisympäristö
- Opettaja vuorovaikutuksessa..... 13
  - Johtamis- ja alaistaidot
- SOOL visioi..... 14

Työryhmä

- Risto-Matti Alanko, LO, Turku (puheenjohtaja)
- Ullamaija Perttula, LO, Rovaniemi (sihteeri)
- Mervi Eskelinen, LTO, Tampere
- Mirikka Forsberg, AO, Helsinki
- Matti Malkavaara, LO, Kajaani
- Markus Ropponen, LTO, Helsinki
- Jukka-Pekka Vahera, AO, Oulu

ESIPUHE

Opettajan työ vaatii monipuolista asiantuntijuutta ja siitä syystä opettajankoulutuksella on muihin koulutusaloihin verrattuna oma erityisluonteensa. Se on tiiviissä ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa työelämän ja yhteiskunnan kanssa. Alati muuttuva työelämä vaatii opettajankoulutukselta kykyä kehittyä. Koulutusta tulee kehittää opiskelijoiden kanssa sekä valtakunnallisesti että paikallisesti yliopistoissa. Opettajankoulutus vaatii myös kohdennettua rahoitusta, sillä vain sen mahdollistamalla jatkuvalla uudistamisella taataan koulutuksen korkea laatu, josta voidaan olla ylpeitä myös tulevaisuudessa. Kehitystyö on välttämätöntä, jotta opettajankoulutus säilyy Suomessa laadukkaana.

Opettajankoulutuksessa opettajuuteen kasvulla on merkittävä rooli. Sitä kautta syntyvien asenteiden ja arvojen muutos vie aikaa ja siihen tarvitaan tukea. Parhaimmillaan opiskelijat valmistuvat opettajiksi, jotka ovat kiinnostuneita kasvatuksesta, koulutuksesta ja yhteiskunnallisista asioista. Heillä tulee olla halu kehittää omaa asiantuntijuuttaan jatkuvasti. Yksittäisten tietojen ja taitojen rinnalla opettajaksi opiskelevien on ymmärrettävä opettajankoulutus osana elinikäistä oppimista. Opettajankoulutuksessa on tarjottava opiskelijoiden asiantuntijuudelle ja osaamiselle vankka pohja, jonka varaan omaa opettajuutta rakennetaan. Ammatitaitoiset ja asiantuntevat opettajat, jotka ovat sisäistäneet oman opettajuutensa, tarjoavat oppijalle turvallisen ja virikkeellisen oppimisympäristön.

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry:n *Tavoitteet opettajankoulutukselle 2010-2013* -ohjelmaan on kirjattu opiskelijoiden näkemyksiä koulutuksensa kehittämiseksi, jotta opettajankoulutus on laadukasta, houkuttelevaa ja arvostettua myös tulevaisuudessa. Tavoiteohjelma sisältää tarkkojen tavoitteiden lisäksi myös ihanteita opettajuudesta. Ohjelma on suunnattu ennen kaikkea kaikille opettajankoulutuksen kehittämisestä vastaaville tahoille valtionhallinnossa ja yliopistoissa sekä opiskelijajärjestöille edunvalvonnan ja opetuksen kehittämistyön tueksi. Tavoiteohjelmaa on ollut laatimassa SOOLin hallituksen asettama työryhmä ja se on hyväksytty edunvalvontatyön perustaksi SOOLin liittokokouksessa Tampereella 18.4.2010.

OPETTAJANKOULUTUS SUOMESSA

Suomalainen koulutusjärjestelmä on laadukkaan opettajankoulutuksen ansiosta menestynyt erinomaisesti kansainvälisessä vertailussa. Panostaminen opettajankoulutukseen on investointi pitkälle tulevaisuuteen. Korkeatasoinen maksuton yliopistollinen opettajankoulutus on laadukkaan koulutusjärjestelmän tärkein osatekijä.

Investointi tulevaisuuteen

Runsas kontaktiopetus ja monipuolinen opetusharjoittelu ovat edellytyksiä opettajan ammattitaidon kehittymiselle. Koulutuksen erityisluonteen vuoksi kustannukset ovat monia koulutusaloja korkeammat. Opettajankoulutuksen asema on turvattava myös uuden yliopistolain astuttua voimaan. Yliopistojen muuttunut rahoitusmalli haastaa kasvatustieteellisen tutkimuksen ja koulutuksen järjestämisen. Valtion on turvattava riittävät resurssit opettajankoulutukselle jatkossakin.

**Opettajan-
koulutuksen
resurssit
turvattava**

Opettajankoulutusta on järjestettävä yliopistoissa ja kaikkien yliopistossa opettajaksi opiskelevien on suoritettava ylempi korkeakoulututkinto. Laadukas opetus vaatii opettajankoulutajilta riittävää pedagogista ja tieteellistä pätevyyttä, minkä vuoksi yliopisto- ja ammatillisten opettajien valintakriteereihin tulee liittää pedagoginen pätevyys.

Maksuton opettajankoulutus on turvattava jatkossakin. Motivoituneiden ja pätevien opettajien kouluttaminen varmistetaan sillä, että varallisuuden sijaan opiskelijan kiinnostus ja soveltuvuus opettajan työhön ratkaisevat opettajankoulutukseen pääsyn.

Opintojen ohjauksen on oltava henkilökohtaista, asiantuntevaa ja opiskelijan muuttuvat tarpeet huomioivaa. Opettajankoulutuksessa käytettävän välineistön, tilojen ja opetusmateriaalien tulee olla ajanmukaisia ja monipuolisia.

Koko maan kattava opettajankoulutus

Opettajankoulutusta on tarjottava kattavasti eri puolilla Suomea. Tämä mahdollistaa opettajankoulutusyksiköiden omaleimaisuuden ja yksikkökohtaisen sivuainetarjonnan. Yksiköiden vahvuudet on tunnustettava ja yliopistojen tulee hyödyntää niiden erityisosaamista. Opettajankoulutusyksiköiden verkoston tulee pysyä koko maan laajuisena, jotta pätevien opettajien sijoittuminen valmistumisen jälkeen turvataan koko maassa.

Opettajankoulutuksen kehittäminen

Opettajankoulutusta on kehitettävä aktiivisesti, jotta asemamme koulutuksen huippumaana säilyy. Koulutuksen kehittämistarpeisiin on vastattava, jotta yliopistoistamme valmistuu asiantuntevia ja osaavia opettajia. Koulutuksen tulee perustua laadukkaaseen tutkimukseen ja opetukseen sekä jatkuvaan palautteeseen.

Opettajien ja opiskelijoiden lukumäärän suhde toisiinsa on opettajankoulutuksessa heikko, mikä tarkoittaa sitä, että opettajankouluttajia on liian vähän opiskelijamääriin suhteutettuna. Opettajankouluttajia on oltava riittävästi, jotta opiskelijat saavat tarpeeksi pienryhmäopetusta. Henkilökohtaisempi opetus edesauttaa opintojen tavoiteajassa pysymistä.

Opettajankoulutuksen rakenteet ja sisällöt vaativat jatkuvaa kokonaisvaltaista ja kriittistä tarkastelua sekä ajan tasalla pysymistä. Koulutuksen tulee tarjota opettajaopiskelijalle valmiuksia tulevaisuuden työelämän haasteiden kohtaamiseen. Ilman jatkuvaa kehittämistä ja laadukasta tutkimusta suomalainen yliopisto ja opettajankoulutus eivät selviä muuttuvassa maailmassa.

Opiskelijat aktiivisina vaikuttajina

Opiskelijat ovat omien opintojensa parhaita asiantuntijoita. Tämän vuoksi heidän aktiivinen toimintansa tulee nähdä voimavarana niin opettajankoulutusyksiköiden kuin valtakunnallisen opettajankoulutuksen kehittämistyössä. Kaikki opintoihin liittyvät päätökset tulee tehdä yhteistyössä opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjien kanssa siten, että opiskelijoiden ääni kuuluu heitä koskevassa päätöksenteossa. Opettajaksi opiskelevia tulee kannustaa aktiiviseen toimintaan ainejärjestöissä ja muissa opiskelijoiden asioita ajavissa päätöksentekoyhteisöissä. Tämä työ täytyy tunnustaa opintopistein. Näin osoitetaan konkreettisesti arvostus aktiivisuutta kohtaan, mikä näkyy tulevaisuuden aktiivisena kansalaisuutena.

**Aktiivisesta
vaikuttamisesta
opintopisteitä**

Opettajuuteen kasvu

Opettajankoulutuksessa on varattava riittävästi aikaa opettajuuteen kasvulle. Koulutuksen on tarjottava tukea opettajaidentiteetin ja asiantuntijuuden kehittymiselle läpi koko opiskeluajan. Työelämässä tarvitaan tuoreilla tiedoilla ja taidoilla varustettuja, omat vahvuutensa löytäneitä opettajia. Opettajaidentiteetin rakentaminen on aloitettava jo opettajankoulutuksessa, mikä luo pohjan elinikäiselle oppimiselle ja oman opettajuuden kehittämiseksi. Opettajaksi opiskelevalla on valmistuessaan oltava varmuutta toimia opettajana.

**Aikaa
opettajaksi
kasvulle**

SISÄLLÖLLISET KEHITYSKOHTTEET OPETTAJANKOULUTUKSESSA

Opettajankoulutuksen nykyiset sisällöt eivät täysin vastaa työelämän tarpeisiin. Oppimisympäristöt on ymmärrettävä entistä laajemmiksi kokonaisuuksiksi, koska oppimista tapahtuu paljon myös koulun, päiväkodin ja muiden oppilaitosten ulkopuolella. Tämä on huomioitava opettajankoulutuksessa.

Koulutuksen on kannustettava opiskelijoita seuraamaan yhteiskunnan kehitystä sekä pysymään muutoksessa mukana. Esimerkiksi monikulttuurisuus, erilaisten oppijoiden tarpeiden korostuminen, yhteisölliset mediat, kansalaisvaikuttaminen ja yrittäjyyskasvatus luovat kukin oman kehittämistarpeensa opettajankoulutukselle. Nämä asiat huomioitaessa näytetään suuntaa koko yhteiskunnalle.

Kehitettävät *asiasisällöt*

Elämme keskellä jatkuvasti muuttuvaa mediakulttuuria. Mediakasvatuksen on oltava osa opettajankoulutusta, jolloin opiskelijat oppivat hyödyntämään nykypäivän monipuolisia medioita ja ymmärtämään niiden yhteiskunnalliset kytkennät. Näin tuleva opettaja oppii myös kasvattamaan osaavia ja kriittisiä median kuluttajia ja tuottajia.

Opettajankoulutukseen tulee sisältyä laadukasta tieto- ja viestintäteknologian opetusta. Opetettaessa tieto- ja viestintäteknologia taitoja tuleville opettajille, on huomioitava erityisesti lasten ja nuorten monipuolinen teknologinen osaaminen. Teknisten välineiden hallinnan lisäksi opiskelijan on ymmärrettävä ympäröivän teknologian luomat mahdollisuudet ja niiden laaja-alainen hyödyntäminen opetuksessa.

**Media-
kasvatuksen
oltava osa
opettajan-
koulutusta**

Kansalaisvaikuttamiseen kasvattaminen ja yrittäjyyskasvatus ovat Suomessa vielä alkutekijöissään. Opettajankoulutuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että tulevat opettajat saavat nykyistä paremmat edellytykset kasvattaa lapsia ja nuoria aktiivisiksi ja uusia mahdollisuuksia näkeviksi kansalaisiksi. Paras tapa oppia on osallistua itse toimintaan.

Taito- ja taideaineet tukevat yksilön kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Opettajankoulutuksessa on koulutettava asiantuntevia taito- ja taideaineita hallitsevia opettajia. Näin päiväkodeissa, kouluissa ja muissa oppilaitoksissa opettaja pystyy hyödyntämään paremmin taito- ja taideaineiden mahdollisuuksia opetuksessa.

Tulevaisuuden koulumaailmassa edellä mainitut asiasisällöt nousevat entistä tärkeämpään asemaan. Tulevilla opettajilla on oltava valmiuksia sisällyttää näitä asiasisältöjä omaan opetukseensa.

Erityistä tukea tarvitsevat oppijat

Erityisen tuen tarve on lisääntynyt kaikilla koulutusasteilla eikä suunnan odoteta muuttuvan tulevaisuudessakaan. Kaikki opettajat tarvitsevat erityispedagogisia tietoja ja taitoja voidakseen onnistuneesti kasvattaa ja opettaa erityistä tukea tarvitsevia oppijoita. Tästä syystä opettajankoulutuksen tulee tarjota opiskelijoille sekä riittävä pedagoginen pätevyys että erityispedagogisten menetelmien tuntemus.

Riittävästi erityis- pedagogisia opintoja

Erityispedagogisia opintoja tulee sisältyä riittävästi opettajankoulutukseen. Opetuksen on oltava sisällöllisesti laadukasta, jotta opettajaksi opiskelevat saavat valmiuksia erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden kasvattamiseen ja opettamiseen. Opiskelijoiden on saatava kokemuksia erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden opettamisesta käytännössä ennen työelämään siirtymistä esimerkiksi opetusharjoitteluiden aikana. Erityisopettajia tulee edelleen kouluttaa niin opettajiksi kuin työyhteisöjen erityispedagogisiksi asiantuntijoiksi.

Monikulttuuristuva oppimisympäristö

Koulun, päiväkodin ja muiden oppilaitosten monikulttuuristuminen on nykypäivää. Entistä heterogeenisemmat lapsi- ja oppilasryhmät edellyttävät opettajilta erityistaitoja. Opiskelijoille on jo opettajankoulutuksessa tarjottava riittävät tiedot ja taidot erilaisista taustoista tulevien oppijoiden kohtaamiseen. Suomea toisena kielenä opiskelevien määrä on yhä kasvussa, jonka vuoksi kaikille opiskelijoille on tarjottava mahdollisuus suomi toisena kielenä -opintoihin.

Opiskelijoille on tarjottava koulutusta kansainvälisyyskasvatuksesta, jonka lähtökohtana on ihmisten maailmanlaajuinen yhdenvertaisuus. Opettajalla on oltava valmiuksia toimia monikulttuurisissa oppimisympäristöissä ja kasvattaa oppijoita toimimaan kansainvälistyvässä yhteiskunnassa, kaikkien omat kulttuuriperinteet huomioiden. Monikulttuurisuuteen perehtynyt ja siitä aktiivisesti kiinnostunut opettaja on avainasemassa vaikuttamassa oppijoiden asenteisiin.

**Riittävät
tiedot ja
taidot
erilaisista
taustoista
tulevien
oppijoiden
kohtaamiseen**

OPETTAJA VUOROVAIKUTUKSESSA

Eri koulutusasteiden välinen yhteistyö on edellytys yhtenäisen oppimispolun muodostumiselle. Opettajien keskinäinen yhteistyö työyhteisössä on tärkeää ja opettajankoulutuksen kannustettava siihen. Sekä päiväkodin että koulun yhteistyö kodin ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa on lisääntynyt. Tämä edellyttää opettajilta hyviä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, joita opettajankoulutuksessa tulee harjoitella.

Opettajankoulutus vaatii erilaisia opetusmenetelmiä kuin useimmat muut koulutusalat. Laadukkaana koulutuksen tulee sisältää paljon pienryhmäopetusta, sillä vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja voi oppia vain käytännössä. Pienryhmäopetus kannustaa myös yhteiseen tiedon prosessointiin. Tämä haastaa niin opiskelijat kuin heidän ohjaajansa kehittämään omaa asiantuntijuuttaan. Opettaja työskentelee valmistuttuaan erilaisten ihmisten kanssa tiiviissä ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa, mikä vaatii sopeutumiskykyä.

***Paljon
pienryhmä-
opetusta***

Opiskelijoiden tulee saada kontakteja työelämään jo opiskeluaikana. Valmistuvien opettajien siirtymistä ja sopeutumista työelämään on helpotettava nimeämällä työyhteisöistä mentoriopettajat, jotka antavat tukea vastavalmistuneille opettajille. Opettajankoulutuksessa tulee luoda myös pohja opettajien väliselle yhteistyölle, joka jatkuu työelämässä vertaistukena samassa työuran vaiheessa olevien kesken. Koulutuksen kautta saatua pätevyyttä tulee kehittää läpi työelämän. Näin mahdollistetaan jatkuva opettajana kasvaminen ja kehittyminen.

Johtamis- ja alaistaidot

Opettajuutta tulee tarkastella myös johtamisen näkökulmasta. Opettajankoulutuksessa tulee tarjota opetusta johtamis- ja alaistaidoista. Jokainen opettaja tarvitsee johtamistaitoja, sillä hän toimii johtajan tavoin opetustilanteessa. Kaikista opettajista ei ole tarkoitus kouluttaa johtajia, mutta johtamis- ja alaitaitoja tarvitaan työryhmä- ja tiimityöskentelyissä, joita opettajalle kuuluu opetustyön lisäksi. Johtajilta ja alaisilta vaaditaan molemmilta vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä toinen toistensa kunnioittamista työyhteisössä.

SOOL VISIOI

Yhteiskunta muuttuu seuraavienkin vuosien ja vuosikymmenten aikana ja se vaatii opettajankoulutuksen jatkuvaa kehittämistä. SOOL visioi tulevaisuuden opettajankoulutusta, jossa kaikki Suomessa opettajina toimivat ovat ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita maistereita. Heillä on vankka asiantuntemus ja arvostus niin päättäjien kuin vanhempienkin keskuudessa. Opettajankoulutuksessa ymmärretään aiempien opintojen ja elämäkokemuksen arvo ja koulutusta kehitetään entistä yksilöllisempään suuntaan. Tällä varmistetaan entistä asiantuntevampien ja ammattitaitoisempien opettajien valmistuminen työelämään.

Tulevaisuudessa omaan opiskeluun vaikuttaminen muodostuu jokaiselle opettajaksi opiskelulle itsestänselvyydeksi ja yliopistot kannustavat aktiivisuuteen entistäkin enemmän. SOOL visioi, sillä tulevaisuuteen voi vaikuttaa!

www.sool.fi